

*ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ & ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ
ΒΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ
για ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ*

Απρίλιος 2021

Σοφία Τριανταφύλλου
ΣΕΕ Αειφορίας - Π.Ε.Κ.ΕΣ Θεσσαλίας
sofiantriantafilou5@gmail.com

Βιωματικές Δράσεις=> Η διδακτική έκφραση της Μάθησης

Μέσω ποικίλων προσεγγίσεων διδασκαλίας/μάθησης => ενεργητική, αφομοιωτική, διερευνητική και καθοδηγούμενη ανακαλυπτική - και με διαθεματική διάσταση, ει δυνατόν -, σε συνάρτηση με :

- το προφίλ των μαθητών (ιθαγενών και προσφύγων),
- τις εκπαιδευτικές ανάγκες & μαθησιακές δυνατότητες,
- τις γνώσεις, εμπειρίες, ικανότητες και τα ενδιαφέροντα

Προϋπόθεση βιωματικών δράσεων για Πρόσφυγες μαθητές

η ένταξη της μάθησης στη σχολική κοινότητα via αρχών της **Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης**, - Διαφοροποίηση και Συνδιδασκαλία- (με ευέλικτες διεργασίες και πρακτικές εστιασμένες σε ενδείξεις), για ενθάρρυνση:

- ανάληψης πρωτοβουλιών, ώστε να αναπτύσσονται **ισότιμα** :

γνώσεις, δεξιότητες, κλίσεις καθώς και το υπόβαθρο για συναισθηματική νοημοσύνη-ενσυναίσθηση, κριτική σκέψη και στάση όλων των μαθητών, ανεξαρτήτως εθνικής προέλευσης, έμφυλης ταυτότητας και πολιτισμικού κεφαλαίου τους. (Bourdieu)

Ιστορική ανασκόπηση Βιωματικής Παιδαγωγικής

- Αμερική : εστίαση στο μοντέλο προοδευτικής παιδαγωγικής (Dewey 1916) => εμπειρία και κοινωνική αλληλεπίδραση (σχολική μονάδα κοινότητα μάθησης)
- Ρωσία : παιδαγωγική του Macarencο (1920+) => διαπαιδαγώγηση 'στην ομάδα με την ομάδα' (κολλεκτίβα) από το σύνολο της σχολικής μονάδας ως οργάνωση και κουλτούρα
- Γερμανία: “Σχολείο εργασίας” (Kerschenstriener, Gaudig 1905), χειρωνακτική και ελεύθερη πνευματική εργασία => προσωπικότητα, αυτενέργεια, αυτονομία
- Υπόλοιπη Ευρώπη : μαθητοκεντρικό σχολείο : Montessorιανό μοντέλο => επιστημονική παιδαγωγική 1921, Decroly 1907 => 'Σχολείο για τη ζωή, μέσω της ζωής', Δελμούζος 1909 => Παρθεναγωγείο του Βόλου

Φιλοσοφία Βιωματικών Δράσεων

- Ψυχολογικές Σχολές με βιωματική προσέγγιση της μάθησης
- Lev Vygotsky (1896-1934) => Κοινωνικός Εποικοδομητισμός (Ζώνη επικείμενης ανάπτυξης)
- Kurt Lewin (1890-1947) => Κοινωνική Ψυχολογία (**Δυναμική της ομάδας** + θεωρία του Πεδίου)
- Jean Piaget (1896-1980) => Γνωστική Ψυχολογία (Θεωρία των 4 γνωστικών σταδίων)
- Carl Rogers (1902-1987) => Ανθρωπιστική Ψυχολογία (Προσωποκεντρική προσέγγιση)
- Νευροεπιστήμες (τελευταίες δεκαετίες) => Γνωστική εκπαιδευσιμότητα, Λειτουργία εγκεφάλου, Περιβάλλον και γονίδια (NLP...)

Υποστηρικτικές Θεωρίες

- Κριτικός ορθολογισμός (Κ. Popper 1902-1994, αρχή της 'διαψευσιμότητας')
- Κριτική θεωρία (J. Habermas 1929- σήμερα, αρχή της επικοινωνιακής ηθικής του διαλόγου-'δημόσια σφαίρα')
- Κριτική της Εκπαίδευσης («Παιδαγωγική της απελευθέρωσης», Freire 1921-1997)

Αρχές Βιωματικών Δράσεων & Επιστημονικά πεδία

Αρχή της
Ομαδο-
Συνεργατικής
Διερεύνησης

Αρχή της
**Διαφοροποιημένης
διδασκαλίας &
Συνδιδασκαλίας**

Αρχή της
Διεπιστημονικής
προσέγγισης

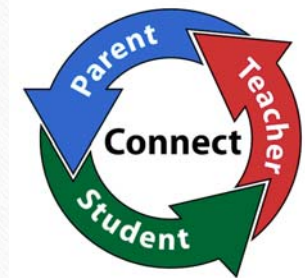
Εμπειρική διάσταση
(μετασχηματισμός)
και Αναστοχασμός

Γυμνάσια (115475/Γ2/21-08-2013 Υ.Α., ΦΕΚ Β' 2121) και τα Εσπερινά (115472/Γ2/21-08-2013 Υ.Α., ΦΕΚ Β' 2121)

- Τοπική Ιστορία
- Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη (Π.Ε.Α.Α)
- Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Σ.Ε.Π)
- Φύση και άσκηση
- Πολιτισμός & Δραστηριότητες Τέχνης
- Σχολική και Κοινωνική Ζωή (Σ.Κ.Ζ)

Προετοιμασία της Σχολικής Μονάδας για Σχέδιο Δράσης σχετικά με Πρόσφυγες μαθητές: Προγραμματισμός

- Οριοθέτηση οράματος-αποστολής της Σχολικής Μονάδας σε σχέση με τους πρόσφυγες μαθητές (μέσω συγκρότησης όλων των εμπλεκομένων=> Δ/ντής σχολείου, Σύλλογος διδασκόντων, Γονείς, Μαθητές, Δήμος, τοπικοί Φορείς (και με το εργαλείο διαπολιτισμικής ικανότητας-Wergeland)
- Χαρτογράφηση περιβάλλοντος του οργανισμού (εσωτερική και εξωτερική κουλτούρα, πλεονεκτήματα και αδυναμίες, προσδιορισμός προβλημάτων και ευκαιριών)
- Συν-διαμόρφωση στόχων (σε συσχέτιση με το όραμα)
- Ανάπτυξη προγραμματισμού Βιωματικών Δράσεων

Σε βιωματική δράση της Σχολικής Μονάδας μας σχετική με μαθητές πρόσφυγες

- Π.χ. «**Ανάπτυξη Κοινωνικού Εαυτού**» οι εμπλεκόμενοι μαθητές μας καλούνται μέσω ποικίλων ενεργητικών, ομαδο-συνεργατικών και διερευνητικών τεχνικών ν' αναπτύξουν :
- Βασικές έννοιες σε σχέση με τον Κοινωνικό Εαυτό => 'Εγώ, οι Άλλοι, το Περιβάλλον και ο Πολιτισμός'
- Μεθοδολογία => διεργασίες υπο-δράσεων (διαφοροποιημένη, ομαδοσυνεργατική, επικοινωνιακή προσέγγιση)
- Δυνατότητες ανάλυσης => Δημιουργική και Κριτική σκέψη και αυτο-ετερο-αξιολόγηση
- Ανα-στοχαστική επιχειρηματολογία με Συμπεράσματα & Προτάσεις => 'επιστημονικοποίηση' στην παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου

Φάσεις Βιωματικής Δράσης «Ανάπτυξη Κοινωνικού Εαυτού» & Διάρκεια (2-6 εβδομάδες)

- 1. Ορισμός Βιωματικής δράσης «Ανάπτυξη Κοινωνικού Εαυτού» από την ομάδα και χρονοδιάγραμμα (και με εργαλείο σχεδίου δράσης - Wergeland)
- 2. Οργάνωση Ομάδας και ρόλων σε σχέση με υπο-δράσεις (ημερολόγιο, επισκέψεις, συνεργασίες κ.ά)
- 3. Συλλογή δεδομένων, ανάλυση και επεξεργασία (ενέργειες, Μέσα, εργαλεία)
- 4. Στοχαστική κριτική πρακτικών (συλλογικά και ατομικά)
- 5. Ενέργειες (-αυτό-ετερο-)αξιολόγησης ομάδας & ενεργειών της (ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις)
- 6. Εφαρμοστικές παρεμβάσεις, βελτιώσεις (διάχυση αποτελεσμάτων έντυπη και ψηφιακή, εκδηλώσεις κ.ά.)

(Kolb and al. 2000, revised Taxonomy)

Σχηματική παράσταση Βιωματικής μάθησης

Σχήμα : Σοφία Τριανταφύλλου/4^{ος} 2021

Διαδικτυακά υποστηρικτικά εργαλεία Βιωματικών δράσεων για Πρόσφυγες μαθητές

- https://www.unhcr.org/gr/viomatiki_mathisi => Εγχειρίδιο βιωματικών δράσεων από την Ύπατη Αρμοσσία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (Πρόγραμμα 'Συμβίωση')
- <https://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/ICCTool2014/ICCToolGR.pdf> => Εργαλείο διαπολιτισμικής ικανότητας
- <http://ebooks.edu.gr/ebooks/v2/allmaterial.jsp> => Φωτόδεντρο (διαδραστικά ψηφιακά βιβλία για εκπαιδευτικούς που εποπτεύουν /καθοδηγούν βιωματικές δράσεις
- <https://www.living-democracy.gr> => Προωθεί τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σχολείο. Παρέχει έτοιμα πλάνα μαθημάτων
- <https://schoolsforall.org> => Συμπερίληψη των παιδιών προσφύγων στα Ελληνικά Σχολεία
- <https://theewc.org> => The European Wergeland Centre : Educating for Democracy
- <http://iep.edu.gr/el/component/k2/content/50-ekpaidefsi-prosfygon> => Υλικό του ΙΕΠ για Εκπαίδευση Προσφύγων

Προτεινόμενη ενδεικτική βιβλιογραφία

- Apple, M. & Beane J. (2007, second ed)). *Democratic Schools. Lessons in powerful Education*. Portsmouth, Heinemann
- Αγγελίδης, Π. & al. (2014). *Συμπεριληπτική Εκπαίδευση και Βελτίωση Σχολείων*. Αθήνα, εκδόσεις Διάδραση
- Bateson, G. and al. (1993). *Επικοινωνία*. (Επιμέλεια Winkin, Yves, μτφ. Διάφα, Μ. και Παπαδάκης, Γ.) Αθήνα, εκδόσεις Μάγια
- Cabin, Ph., Dortier, J.-F. (2008). *La Communication. Etat des Savoirs*. Auxerre, Sciences Humaines
- Dewey, J. (1916, 1997 Later Printing edition). *Democracy and Education*. UK, Free Press-Simon and Schuster
- Ηλιού, Μ. & al. (1995). *Pierre Bourdieu. Κοινωνιολογία της Παιδείας*. (Επιμ. Λαμπίρη-Δημάκη, Ι. & Παναγιωτόπουλος, Ν.), Αθήνα εκδόσεις Καρδαμίτσα-Δελφίνι
- Κάτσικας, Χ. & Θεριανός, Κ. (2004). *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα, εκδόσεις Σαββάλας
- Kolb, D., Osland, J Rubin, I. (2000). *Organizational Behavior: An experiential Approach*. London, Pearson
- Κοτζαμάνη, Α., Λαφαζάνης, Γ. & Σκλάβου, Κ. (2008). *Συμβουλευτική Προσφύγων, Παλλισοστούντων, Μεταναστών και Αιτούντων Άσυλο*, Αθήνα, ΙΔΕΚΕ (ΙΝΕΔΙΒΙΜ)
- Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Η Σχολική Τάξη. Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας*. Αθήνα, εκδόσεις Γρηγόρη
- Ματσαγγούρας, Η. (2012). *Από τη βιωματική Μάθηση στο συνεργατικό μοντέλο βιωματικών δράσεων*. Αθήνα, ΙΕΠ
- Μητρογιαννοπούλου, Α. (2013). *Βιωματικές Δράσεις. Ερευνητικές εργασίες. Ειδική θεματική δραστηριότητα*. Αθήνα, εκδόσεις Παράγραφος.
- Τριάρχη-Hermann, B. & al. (2020). *Πρόσφυγες και Μετανάστες Μαθητές στο Ελληνικό Σχολείο*. Αθήνα, εκδόσεις Ταξιδευτής

Σας ευχαριστώ θερμά!

The real voyage
of discovery
consists not in
seeking new
landscapes, but
in having new
eyes.

- Marcel Proust

Σοφία Τριανταφύλλου
ΣΕΕ Αειφορίας Π.Ε.Κ.ΕΣ Θεσσαλίας
sofiatriantafilou5@gmail.com